

LEVEND GRIEKS

EEN KLEINE GRAMMATICA

A.M. van Dijk-Wittop Koning

INHOUD

	Voorwoord	9
	Uitspraak en spelling	11
§ 1	Het alfabet	11
§ 2	De klinkers	11
§ 3	De medeklinkers	12
§ 4	De leestekens	13
§ 5	Het éénaccentig systeem <i>Το Μονοτονικό Σύστημα</i>	13
	Het lidwoord	16
§ 6	Het bepaalde lidwoord	16
§ 7	Het onbepaalde lidwoord	17
	Het zelfstandig naamwoord	18
§ 8	De mannelijke zelfstandige naamwoorden	18
§ 9	De aanspreeknaamval <i>Κλητική</i>	19
§ 10	Oudgriekse woorden op <i>-εύς</i>	19
§ 11	Woorden met in het meervoud een lettergreep meer	20
§ 12	De vrouwelijke zelfstandige naamwoorden	20
§ 13	Vrouwelijke woorden die het accent in alle naamvallen op dezelfde lettergreep hebben	21
§ 14	Vrouwelijke woorden op <i>-ση, -ξη, -ψη</i>	22
§ 15	Vrouwelijke woorden op <i>-ος</i>	22
§ 16	Vrouwelijke woorden met in het meervoud een lettergreep meer	23
§ 17	De onzijdige zelfstandige naamwoorden	23
§ 18	Oudgriekse onzijdige woorden op <i>-ος</i>	24
§ 19	Onzijdige woorden die de oudgriekse verbuiging hebben	24
§ 20	Nieuwvormingen op <i>-σιμο</i>	25
§ 21	Samengestelde woorden	25
	Het bijvoeglijk naamwoord	27
§ 22	Verbuiging	27
§ 23	Oudgriekse bijvoeglijke naamwoorden op <i>-ύς</i>	27
§ 24	Het bijvoeglijk naamwoord <i>πολύς</i>	28

§ 25	Oudgriekse bijvoeglijke naamwoorden op -ης	28
§ 26	Nieuwvormingen die ook als zelfstandig naamwoord kunnen worden gebruikt	29
§ 27	Bijvoeglijke naamwoorden die een kleur aanduiden en zijn afgeleid van een zelfstandig naamwoord	30
	Het bijwoord	31
§ 28	Afleiding	31
§ 29	Bijwoorden die met elkaar verband houden	32
	De voornaamwoorden	33
§ 30	Persoonlijk voornaamwoord	33
§ 31	Bezittelijk voornaamwoord	34
§ 32	Aanwijzend voornaamwoord	35
§ 33	Vragend voornaamwoord	36
§ 34	Onbepaald voornaamwoord	37
§ 35	Wederkerend voornaamwoord	38
§ 36	Betrekkelijk voornaamwoord	39
§ 37	Het oudgriekse betrekkelijk voornaamwoord	41
§ 38	De voorzetsels	43
§ 39	De telwoorden	45
§ 40	De trappen van vergelijking	48
§ 41	Vergelijkingen	49
§ 42	Het werkwoord	52
§ 43	De werkwoorden hebben en zijn	54
§ 44	Het regelmatig werkwoord. Eerste vervoeging	55
§ 45	Het regelmatig werkwoord. Tweede vervoeging	55
§ 46	De werkwoorden die vervoegd worden als θυμάμαι	56
§ 47	De werkwoorden van de tweede vervoeging die vervoegd worden als μπορώ	56
§ 48	De werkwoorden die een klinker voor de uitgang hebben (Bx-uitgang)	58
§ 49	De aanvoegende wijs	59
§ 50	Vorming van de tweede stam, activum	60
§ 51	Vervoeging van de onregelmatige tweede stam	61
§ 52	Vorming van de tweede stam van het passivum	62
§ 53	Vorming van de toekomstige tijd	64
§ 54	Vorming van de onbepaalde wijs	64
§ 55	Vorming van de aoristos en paratitikos	65

§ 56	Werkwoorden met onregelmatige tweede stam, activum	67
§ 57	Werkwoorden met onregelmatige tweede stam, passivum	68
§ 58	Vorming van de gebiedende wijs	69
§ 59	Vorming gebiedende wijs, passivum	71
§ 60	Het deelwoord	72
§ 61	Vorming van de stamtijden van het regelmatig werkwoord	73
§ 62	Vorming van de voltooide tijden	74
§ 63	Het aspect van het werkwoord	75
1	Aspect van de eerste stam	76
2	Aspect van de tweede stam	76
3	Aspect van het futurum en onbepaalde wijs	76
4	Aspect van de gebiedende wijs	77
5	Aspect van paratitikos en aoristos	77
6	Aspect van de voltooide tijden	78
§ 64	Werkwoorden die gevolgd worden door eerste stam	79
§ 65	Overzicht van de uitgangen	79
§ 66	Overzicht van het regelmatig werkwoord, activum	81
§ 67	Overzicht van het regelmatig werkwoord, passivum	82
§ 68	Overzicht van het werkwoord van de tweede vervoeging, activum	83
§ 69	Overzicht van het werkwoord van de tweede vervoeging, passivum	84
§ 70	Overzicht van de werkwoorden als <i>θυμύμαι</i> / <i>θυμάμαι</i>	85
§ 71	Het voegwoord	86
1	Aanvullingszinnen	86
2	Wenszinnen	87
3	Na werkwoorden van vrezen enz.	87
4	Bijzinnen van tijd	88
5	Causale bijzinnen	89
6	Voorwaardelijke bijzinnen (irrealis)	90
7	Toegevende bijzinnen	90
8	Resultatieve bijzinnen	91
§ 72	Lijst van onregelmatige werkwoorden	91
§ 73	Regels voor het twee-accentig systeem	95
§ 74	Het partikel <i>θα</i>	98
§ 75	De indirecte rede	100

§ 76	De nevenschikking (parataxis) in het nieuwgrieks	103
§ 77	Lijst van grammaticale termen	105
	Verkleinwoorden	109
	Literatuuropgave	111

VOORWOORD

Reeds enige tijd bestaat er een grote behoefte aan een beknopte grammatica van het Nieuwgrieks in de Nederlandse taal. Nu we hebben besloten om Levend Grieks zodanig te veranderen dat het eerste deeltje 12 lessen voor beginners zal bevatten en het tweede deeltje 12 lessen voor gevorderden, lag het voor de hand om de grammatica apart uit te geven en dan veel uitgebreider dan het Grammaticaal Aanhangsel was.

Ik heb getracht me te beperken tot het hoogst noodzakelijke, zodat de cursist van de Volksuniversiteit niet overbodig wordt lastig gevallen met détails. Maar ook voor studenten en diegenen die Levend Grieks zonder begeleiding bestuderen was het noodzakelijk gegevens te verwerken uit de moderne publikaties op het terrein van het Nieuwgrieks in binnen- en buitenland. Dit geldt vooral het aspect van het werkwoord, maar ook de morfologie. De behandeling van het betreffende voornaamwoord *που* en *ο οποῖος* stoelt op de studie van W.F. Bakker over het 'Pronomen Abundans' en een voortgezet onderzoek van mijzelf (niet gepubliceerd). Ook de presentatie van de Oudgriekse zelfstandige naamwoorden op *-ις*, waarbij, tenminste voor het Nieuwgrieks, het woord *πόλις/πόλη* naar mijn mening een foutief voorbeeld is, berust op een door mij verricht onderzoek. Een literatuuropgave kan men vinden op pag. 108.

Ik hoop zeer dat deze verandering een verbetering blijkt te zijn en dat dit boekje in een behoefte zal voorzien.

Mijn hartelijke dank aan Dr A.F. van Gemert voor het doorlezen van het manuscript.

Merselo, 1984

UITSpraak EN spelling

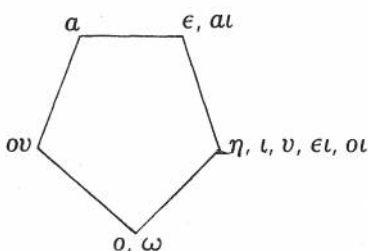
§ 1 Alfabet

α	A	alfa	als ned. a in paal
β	B	wita	tussen ned. v en w
γ	Γ	gama	g voor a , o , en oe -klank j voor e - en i -klank
δ	Δ	dhelta	als zachte engelse th (they)
ϵ	E	epsilon	e als in ned. pet
ζ	Z	zita	als ned. z
η	H	ita	als ned. i in niet
$\theta, \vartheta, \Theta$	thita	als harde engelse th (thin)	
ι	I	jota	als ned. i in niet
κ	K	kapa	als ned. k (vóór e - en i -klank echter meer kj)
λ	Λ	lambdha	dunne l
μ	M	mi	als ned. m
ν	N	ni	als ned. n
ξ	Ξ	xi	als ned. x
$\omicron$	O	omikron	als ned. o in pot
π	Π	pi	als ned. p
ρ	P	ro	tongpunt r (rollende r)
σ	Σ	sigma	scherpe s , ook tussen twee klinkers z vóór β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν, ρ .
ς		sigma	a.h. eind v.e. woord; zie verder σ .
τ	T	tav	als ned. t
υ	Υ	ipsilon	als ned. i in niet
ϕ	Φ	fi	als ned. f
χ	X	chi	vóór e en i -klank; ch als in duitse ich vóór a , o en oe -klank: ch als in duitse ach .
ψ	Ψ	psi	als ned. ps
ω	Ω	omega	als ned. o in pot

§ 2 De klinkers

Er zijn in het Nieuwgrieks 7 klinkers, nl. **a, ε, η, ι, o, υ, ω**.
Daarnaast bestaan er 4 dubbelklinkers, die als één klank

worden uitgesproken, namelijk $\alpha\iota = \text{è}$, $\epsilon\iota$ en $\omicron\iota = \text{i}$, en $\omicron\upsilon = \text{oe}$.

Er zijn slechts vijf verschillende klanken nl.:

α	als ned. open a in laten
ϵ en $\alpha\iota$	als ned. e in gek
$\eta, \iota, \upsilon, \epsilon\iota, \omicron\iota$	als i in ned. niet
$\omicron$ en ω	als ned. o in pot
$\omicron\upsilon$	als ned. oe in zoet

In enkele gevallen worden de dubbelklinkers als twee klinkers uitgesproken; dan heeft de eerste klinker het accent, b.v. **τσάι** (tsaï) thee, **κομπολόι** (komboloï) kralen ketting (waarmee de griekse mannen spelen als tijdverdrijf).

Av en **ev** worden als **av** en **ev** uitgesproken vóór klinkers en vóór de stemhebbende medeklinkers $\beta, \gamma, \delta, \zeta, \lambda, \mu, \nu, \rho$ en als **af** en **ef** vóór de toonloze medeklinkers $\theta, \kappa, \xi, \pi, \sigma, \tau, \phi, \chi, \psi$; de υ is hier dus een medeklinker: **Παρασκευή** (paraskeví) vrijdag, **μαύρος** (mávros) zwart maar: **αυτός** (aftós) hij.

Een i-klank tussen een medeklinker en een klinker wordt, als hij géén accent draagt, uitgesproken als **j**: **παιδιά** pedjá, **τέτοιος** tétjos, **παλιός** paljós.

§3 De medeklinkers

De gama is voor een **e**- of **i**-klank een nederlandse **j**, **φαγητό** (fajitó), **πηγαίνω** (pijéno). Vóór een **a**-, **o**- en **oe**-klank en vóór medeklinkers (behalve $\gamma, \kappa, \chi, \zeta$) is de gama een zachte **g**-klank die ontstaat als we vanuit een nederlandse **h** een **g** zeggen. Als men de hand onder de kin legt moet men de stembanden voelen trillen.

Combinaties:

γγ = ngh *άγγελος* (ánghelos) engel), *αγγούρι* (anghoéri) komkommer

γκ = ngh *αγκινάρα* (anghinára) artisjok

γχ = ng-ch *εγχείρηση* (enchírisi) operatie

γκ a.h. begin v.e. woord = gh *γκρίζος* (ghrízos) grijs.

μπ a.h. begin v.e. woord = b,

ντ a.h. begin v.e. woord = d.

In het midden van een woord is *μπ* = *mb* en *ντ* = *nd*, dus *μπαρ* (bar), *ντουλάπι* (doelápi) kast, *κόμπος* (kómbos) kraal, *άντρας* (ándras) man. Uitzondering: *αντίο* (adio) adieu.

De oudgriekse medeklinkercombinaties *κτ* en *πτ* zijn in de dimotiki vervangen door *χτ* en *φτ*; beide schrijfwijzen zijn mogelijk, maar over het algemeen wordt de dimotikí-schrijfwijze toegepast, dus *οχτώ* en *εφτά*.

Combinaties van medeklinkers die ontstaan door het als één woord uitspreken van twee woorden:

<i>τον κύριο</i>	(tonghírio)	de meneer (vierde naamval)
<i>τον πατέρα</i>	(tombatéra)	de vader (vierde naamval)
<i>δεν πειράζει</i>	(dhembirázi)	het geeft niet
<i>δεν ξέρω</i>	(dhenghzéro)	ik weet het niet
<i>της μητέρας</i>	(tizmitéras)	van de moeder
<i>ο κόσμος δεν κατα-</i>	(o kozmoz dhen ghalavéni)	de men-
<i>λαβαίνει</i>		sen begrijpen (het) niet
<i>της λάμπας</i>	(tizlámbras)	van de lamp
<i>της Ρώμης</i>	(tizRómis)	van Rome

§4 Leestekens

Het Nieuwgrieks kent dezelfde leestekens als het Oudgrieks. Ons vraagteken: punt-komma, onze punt-komma een hoge punt. De overige leestekens zijn hetzelfde als in het Nederlands.

§5 Het één-accentig systeem *το μονοτονικό σύστημα*

- 1 Er is slechts één accentteken de *οξεία* (acutus), die wordt geschreven op de lettergreep die de klemtoon heeft: *καλός, ήρθα, άνθρωπος, εμπιστοσύνη, αγανακτώ*.

Eénlettergrepige woorden krijgen géén accent, behalve in de onder 2 genoemde gevallen. Voorbeeld: *το φως, πες, να το*

δεις, πριν το πεις, για, γεια, πια, πω, ποιος.

- 2 In de hier volgende gevallen schrijven we wèl een accent op éénlettergrepige woorden, om ze te onderscheiden van gelijkgeschreven éénlettergrepige woorden met een andere betekenis:

η	vrouwelijk lidwoord	ή	of
που	betr. vnmw.	πού;	waar?
που/πως	voegwoord dat	πώς;	hoe?

Het onbepaalde lidwoord **μια** wordt éénlettergrepig uitgesproken, het telwoord **μία één** is tweelettergrepig en heeft dus wel een accent.

- 3 Het bezittelijk voornaamwoord wordt achter het woord waar het bij hoort geschreven en draagt zelf uiteraard géén accent. Het telt voor de accentuering van het eerste woord wel mee als lettergreep. Dit heeft consequenties voor drie- of meerlettergrepige woorden die het accent op de derde lettergreep van achteren hebben. Zie onder 4. Er kan echter verwarring ontstaan in zinnen als **ο πατέρας μου είπε** vader zei mij. Alleen in dit geval krijgt het éénaccentige voornaamwoord wèl een accent: **ο πατέρας μου είπε**.

- 4 Een woord kan het accent dragen op de laatste lettergreep (**οξύτονον**), de voorlaatste lettergreep (**παροξύτονον**) of de derde lettergreep van achteren (**προπαροξύτονον**). Het accent kan nooit verder naar voren staan dan de derde lettergreep van achteren. Volgt er dus op een drielettergrepig woord dat het accent op de derde van achteren heeft een zgn. enclitisch persoonlijk voornaamwoord, bv. **μου, σου μας**, dan plaatsen we een tweede accent op de lettergreep die voorafgaat aan dat enclitische woordje: **ο δάσκαλός μας, το μάθημά μου, τα μαθήματά μου**.

Dit geldt ook voor de enclitica die achter de korte vorm van de gebiedende wijs staan **δώσε μου το, απόδειξέ το**. (Zie § 58).

- 5 In sommige gevallen blijft het accent niet altijd staan op de lettergreep waarop het in de eerste naamval staat, maar verspringt het. Dit is het geval als de laatste lettergreep een klinker bevat die oorspronkelijk lang was (**η, ει, ου, ω**). Dit gebeurt bij de zelfst. naamwoorden dus speciaal in de twee-

de naamval enkelvoud en meervoud.

Mannelijk

- 6 **Regel:** de drielettergrepige mannelijke woorden op -ος die het accent op de derde lettergreep van achteren hebben, moeten in de tweede naamval enkelvoud en de tweede en vierde nv. meervoud het accent op de tweede van achteren hebben: *άνθρωπος, ανθρώπου, ανθρώπων, ανθρώπους.*
Regel: de tweelettergrepige mannelijke woorden op -ας en de woorden op -ίας hebben het accent in de tweede naamval meervoud op de laatste lettergreep: *μήνας, μηνών; άντρας, αντρών; ταμίας, ταμιών.*
Regel: ook de mannelijke woorden op -ης doen dit: *ναύτης, ναυτών.*

Vrouwelijk

- 7 **Regel:** veel vrouwelijke woorden hebben het accent in de tweede naamval meervoud op de laatste lettergreep, ongeacht waar het accent in de eerste naamval staat: *θάλασσα, θαλασσών; ώρα, ωρών; καρδιά, καρδιών; γυναίκα, γυναικών.* De woorden op -άδα, -ίδα, -ότητα doen dit echter nooit: *εβδομάδα, εβδομάδων; εφημερίδα, εφημεριδων; προσωπικότητα, προσωπικότητων.*

Onzijdig

- 8 **Regel:** de onzijdige woorden op -ι hebben in de tweede naamval enkelvoud en meervoud het accent op de laatste lettergreep, ongeacht waar dit in de eerste naamval staat: *σπίτι, σπιτιού, σπιτιών.*
Regel: de onzijdige woorden op -μα krijgen er in de tweede naamval een lettergreep bij. Dit heeft consequenties voor de drie- en meerlettergrepige woorden die het accent op de derde van achteren hebben, zoals *μάθημα.* In de tweede naamval enkelvoud schuift het accent een lettergreep op, in de tweede naamval meervoud nog één (de ω in de laatste lettergreep is immers lang!). Dus: *μάθημα, μαθήματος, μαθήματα, μαθημάτων.*

HET LIDWOORD

§ 6 Het bepaalde lidwoord

Het lidwoord heeft in het Grieks drie uitgangen, één voor het mannelijke zelfstandige naamwoord, één voor het vrouwelijke en één voor het onzijdige. Evenals het zelfstandig naamwoord en het bijvoeglijk naamwoord heeft het lidwoord drie naamvallen: de eerste naamval *ονομαστική*, de tweede en derde die één geheel vormen: respectievelijk *γενική/δοτική*, en de vierde naamval *αιτιατική*. De eerste naamval wordt gebruikt voor degene die de handeling verricht (**onderwerp**), en voor het **naamwoordelijk deel van het gezegde**, de tweede naamval voor de **bezitter** én het **mee-werkend voorwerp** en de vierde naamval voor het **lijdend voorwerp**, een **onbepaalde tijdsaanduiding** en **na voorzetsels**.

Enkelvoud

mannelijk	vrouwelijk	onzijdig
1 ο	η	το
2/3 του	της	του
4 το(ν) ¹	τη(ν) ¹	το

Meervoud

1 οι	οι	τα
2/3 των	των	των
4 τους	τις	τα

1 De *ν* mag in de vierde naamval afvallen voor een medeklinker. Voor een klinker en voor *κ, π, τ, ξ, ψ* moet hij blijven staan. Dit geldt ook voor de ontkenning *δε(ν)/μη(ν)*.

Eigennamen en namen van maanden en dagen krijgen in het Grieks een lidwoord: *ο Κώστας, ο Ιανουάριος, η Άννα, η Κυριακή*.

Ook geografische namen krijgen het lidwoord: *η Κόρωνθος, ο Πειραιάς*. Het voorzetsel *σε in, op, naar*, wordt met het lidwoord verbonden: *στον Πειραιά, στα Ιωάννινα, στην Αθήνα*.

§7 Het onbepaalde lidwoord

Het onbepaalde lidwoord **een** heeft ook drie uitgangen en drie naamvallen:

mannelijk	vrouwelijk	onzijdig
1 <i>ένας</i>	<i>μια</i>	<i>ένα</i>
2/3 <i>ενός</i>	<i>μιας</i>	<i>ενός</i>
4 <i>ένα(ν)</i>	<i>μια</i>	<i>ένα</i>

In sommige gevallen kan het onbepaald lidwoord worden weggelaten, hiervoor zijn geen vaste regels te geven:

Ο Κώστας είναι φίλος μου Kostas is een vriend van me

Ο Κώστας είναι ο φίλος μου Kostas is mijn vriend

Είναι εργάτης Hij is arbeider

Είναι Έλληνας Hij is een Griek

Het voorzetsel *σε* wordt met *έναν, ένα* verbonden: *σ'ένα σπίτι, σ'έναν άνθρωπο*.

HET ZELFSTANDIG NAAMWOORD

§8 De mannelijke zelfstandige naamwoorden *τα αρσενικά (ουσιαστικά)*

We verdelen deze zelfstandige naamwoorden in woorden met in het enkelvoud **èn** meervoud **evenveel** lettergrepen en woorden die in het meervoud **één** lettergreep **meer** hebben:

1 Type op *-ας(-ίας)*

1	ο	άντρας	de man	οι	άντρες
2/3	του	άντρα		των	αντρών
4	τον	άντρα		τους	άντρες

zo gaan ook: *χειμώνας, μήνας, πίνακας, ταμίας, κτηματίας* e.a.

N.B. De tweelettergrepige woorden op *-ας* en alle woorden op *-ίας* hebben in de tweede naamval meervoud het accent op de laatste lettergreep: *μηνών, αντρών, κτηματιών*.

2 Type op *-ας* dat in alle naamvallen het accent op dezelfde lettergreep heeft:

1	ο	πατέρας	de vader	οι	πατέρες
2/3	του	πατέρα		των	πατέρων
4	τον	πατέρα		τους	πατέρες

Een uitzondering hierop vormen de woorden op *-ας* die het accent hebben op de derde lettergreep van achteren, bv. *φύλακας, Έλληνας* e.a.

1	ο	Έλληνας	de Griek	οι	Έλληνες
2/3	του	Έλληνα		των	Ελλήνων
4	τον	Έλληνα		τους	Έλληνες

3 Type op *-ης*

1	ο	εργάτης	de arbeider	οι	εργάτες
2/3	του	εργάτη		των	εργατών
4	τον	εργάτη		τους	εργάτες

zo gaan ook: *ναύτης, μαθητής, νοικιαστής, επιβάτης* e.a.

N.B. Dit type woorden op -ης heeft in de tweede naamval meervoud het accent op de laatste lettergreep: *ναυτών, επιβατών* enz.

4 Type op -ος

1	ο	δρόμος	de weg	οι	δρόμοι
2/3	του	δρόμου		των	δρόμων
4	το(ν)	δρόμο		τους	δρόμους

zo gaan ook: *άγγελος, αδερφός, γιος, θεός, λογαριασμός, ήλιος* e.a.

N.B. de drielettergrepige woorden op -ος, die het accent op de derde lettergreep van achteren hebben, hebben in de tweede naamval enkelvoud en de tweede en vierde naamval meervoud het accent op de tweede lettergreep van achteren: *άνθρωπος, ανθρώπου, ανθρώπων, ανθρώπους, άγγελος, αγγέλου, αγγέλων, αγγέλους* (§ 5).

§ 9 De zgn. aanspreeknaamval

Er bestaan in het Nieuwgrieks nog zelfstandige naamwoorden die uit het Oudgrieks stammen. Hiertoe behoren de mannelijke zelfstandige naamwoorden op -ος bv. *κύριος meneer*. Deze groep heeft nog een aanspreeknaamval, de vroegere vocativus (*κλητική*): *κύριε, ήλιε*. Dit geldt ook voor *γιατρός-γιατρέ, αδερφός-αδερφέ, Θεός-Θεέ, Χριστός-Χριστέ, καλός-καλέ* enz.

In de andere gevallen wordt hij in het enkelvoud door de vierde en in het meervoud door de eerste naamval aangeduid: *Μανόλη, Πέτρο, καπεταναίοι, κύριοι* enz.

§ 10 De Oudgriekse zelfstandige naamwoorden op -εύς zijn nu zelfstandige naamwoorden op -έας. Zij worden als volgt verbogen:

1	ο/η	γραμματέας	secretaris, -esse
2/3	του/της	γραμματέα	
4	τον/την	γραμματέα	
1	οι	γραμματείς	
2/3	των	γραμματέων	
4	τους/τις	γραμματείς	

zo gaan o.a. ook: *συγγραφέας, κουρέας, διερμηνέας, αποστολέας*.

§11 Mannelijke zelfstandige naamwoorden die in het meervoud één lettergreep meer hebben

Er bestaan in het Nieuwgrieks vijf categorieën van deze soort. Ze gaan uit op **-άς, -ές, -ούς, -ης, -τζής**.

Behalve die op **-ης** eindigen ze allen op een **geaccentueerde** lettergreep. Hierdoor zijn ze gemakkelijk te onderscheiden van de eerste categorie als **άντρας**.

1 Type op **-άς**

1	ο	ψαράς	de visser	1	οι	ψαράδες
2/3	του	ψαρά		2/3	των	ψαράδων
4	τον	ψαρά		4	τους	ψαράδες

zo gaan ook: **γαλατάς, παπάς, βασιλιάς, σφουγγαράς, μυλωνάς** e.a.

2 Type op **-ές**

1	ο	καφές	de koffie	1	οι	καφέδες
2/3	του	καφέ		2/3	των	καφέδων
4	τον	καφέ		4	τους	καφέδες

zo gaan ook: **μεζές, κεφτές, καναπές, τενεκές** e.a.

3 Type op **-ούς**

1	ο	παππούς	de opa	1	οι	παππούδες
2/3	του	παππού		2/3	των	παππούδων
4	τον	παππού		4	τους	παππούδες

4 Type op **-ης**

1	ο	μανάβης	de groenteman	1	οι	μανάβηδες
2/3	του	μανάβη		2/3	των	μανάβηδων
4	τον	μανάβη		4	τους	μανάβηδες

zo gaan ook: **νοικοκύρης, φούρναρης (φουρνάρηδες), περιβολάρης** e.a.

5 Type op **-τζής**

1	ο	καφετζής	de caféhouder	1	οι	καφετζήδες
2/3	του	καφετζή		2/3	των	καφετζήδων
4	τον	καφετζή		4	τους	καφετζήδες

zo gaan ook: **ταξιτζής, φαναρτζής, τενεκετζής** e.a.

§12 De Vrouwelijke zelfstandige naamwoorden **τα θηλυκά**

Evenals bij de mannelijke zelfstandige naamwoorden kunnen

we de vrouwelijke verdelen in zelfstandige naamwoorden die in het meervoud evenveel lettergrepen hebben als in het enkelvoud en zelfstandige naamwoorden die in het meervoud er een lettergreep bij krijgen.

1 Type op -α

1	η	γυναίκα	de vrouw	1	οι	γυναίκες
2/3	της	γυναίκας		2/3	των	γυναικών
4	την	γυναίκα		4	τις	γυναίκες

zo gaan ook: *ώρα, θάλασσα, γλώσσα, χώρα, μέρα, δουλειά* e.a.

2 Type op -η

1	η	νίκη	de overwinning	1	οι	νίκες
2/3	της	νίκης		2/3	των	νικών
4	την	νίκη		4	τις	νίκες

zo gaan ook: *αδερφή, αγάπη, ξέστη, ανάγκη, φήμη, φίλη, Τετάρτη* e.a.

N.B. Deze categorie woorden heeft in de tweede naamval meervoud het accent op de laatste lettergreep: *αναγκών, αγαπών, φημών*.

§13 Vrouwelijke woorden die het accent in alle naamvallen op dezelfde lettergreep hebben

1 Type op -ιδα en -άδα

1	η	εβδομάδα	de week	1	οι	εβδομάδες
2/3	της	εβδομάδας		2/3	των	εβδομάδων
4	την	εβδομάδα		4	τις	εβδομάδες

zo gaan ook: *εφημερίδα, πατριδα, λαμπάδα, γαρίδα, σταφίδα* e.a.

2 Type op -ότητα (-ύτητα)

1	η	ποσότητα	de hoeveelheid	1	οι	ποσότητες
2/3	της	ποσότητας		2/3	των	ποσοτήτων
4	την	ποσότητα		4	τις	ποσότητες

zo gaan ook: *ταυτότητα, ταχύτητα, ιδιότητα, ειδικότητα* e.a.

N.B. Deze laatste categorie heeft in de tweede naamval meervoud het accent op de voorlaatste: *ποσοτήτων*.

§14 Vrouwelijke woorden op -ση, -ξη, -ψη

Behalve de vrouwelijke woorden die verbogen worden als *νίκη*, bestaat er in het Nieuwgrieks nog een categorie, nl. de vrouwelijke woorden die in het Oudgrieks uitgingen op -ις. Verreweg het grootste deel van deze categorie woorden gaat uit op -ση, -ξη of -ψη. Het zijn zelfstandige naamwoorden die een onbepaalde wijs kunnen vervangen, zoals in het Nederlands de woorden op -ing, **mededeling**, **onderneming** etc. Uitzondering hierop zijn: *πίστη*, *δύναμη*, *πόλη* (en samenstellingen als: *Ακρόπολη*).

Dergelijke woorden zijn opgebouwd uit de tweede stam (de futurumstam) van een werkwoord en de uitgang -η, bv.:

στάση, *λέξη*, *ηχογράφηση*. Ze hebben het accent nooit op de uitgang, maar zover mogelijk naar voren.

Tweelettergrepig type:

1 η σκέψη de gedachte

2/3 της σκέψης

4 την σκέψη

zo gaan ook: *δόση*, *θέση*, *πόλη* e.a.

1 οι σκέψεις

2/3 των σκέψεων

4 τις σκέψεις

Drie- of meer lettergrepig type:

1 η επίσκεψη het bezoek

2/3 της επίσκεψης

4 την επίσκεψη

zo gaan ook: *Ανάσταση*, *επανάσταση*, *δακτυλογράφηση*, *μόλυνση*, *δύναμη* e.a.

1 οι επισκέψεις

2/3 των επισκέψεων

4 τις επισκέψεις

N.B. In geleerd proza en vaste uitdrukkingen/termen waarvan het tweede deel de tweede naamval van zo'n zelfstandig naamwoord is (zonder lidwoord), wordt de oude vorm op -εως gebruikt: *ώρες επισκέψεως*, *σχέδιο πόλεως*, *έργα υδρεύσεως*, *σύμβολο πίστeweis*.

In teksten van de radicale aanhangers van de Dimotikí en in meer of minder dialectisch gekleurde teksten vindt men ook als meervoud: *οι σκέψεις*, *τις σκέψεις*. De tweede naamval meervoud wordt dan meestal vermeden.

§15 Vrouwelijke woorden op -ος.

Eveneens uit het Oudgrieks stammen enkele vrouwelijke woorden op -ος. Ze worden verbogen als *δρόμος*. Staat het accent op de derde lettergreep van achteren dan verschuift het in de tweede naamval enkelvoud en de tweede en vierde

naamval meervoud naar de tweede van achteren:

1	η	παράγραφος	de paragraaf	1	οι	παράγραφοι
2/3	της	παραγράφου		2/3	των	παραγράφων
4	την	παράγραφο		4	τις	παραγράφους

zo gaan o.a. ook: alle samenstellingen van οδός (en οδός zelf),

έξοδος, είσοδος, κάθοδος, μέθοδος, λεωφόρος, διάλεκτος,

διάμετρος, en alle namen van eilanden die uitgaan op -ος:

Κύπρος, Δήλος, Ρόδος, Πελοπόννησος en bepaalde namen van steden op -ος: Κόρινθος, Επίδαυρος.

§16 Vrouwelijke woorden met in het meervoud één lettergreep meer.

1 Type op -ά

1	η	γιαγιά	de oma	1	οι	γιαγιάδες
2/3	της	γιαγιάς		2/3	των	γιαγιάδων
4	την	γιαγιά		4	τις	γιαγιάδες

zo gaan ook: μαμά, κυρά.

2 Type op -ού

1	η	αλεπού	de vos	1	οι	αλεπούδες
2/3	της	αλεπούς		2/3	των	αλεπούδων
4	την	αλεπού		4	τις	αλεπούδες

zo gaan ook: μαϊμού, Παλλού, γλωσσού, μωλωνού, ψαρού, φαγού (zie § 26.3).

§17 Onzijdige zelfstandige naamwoorden τα ουδέτερα

1 Type op -ι

1	το	σπίτι	het huis	1	τα	σπίτια
2/3	του	σπιτιού		2/3	των	σπιτιών
4	το	σπίτι		4	τα	σπίτια

zo gaan o.a. ook: παιδί, μεσημέρι, κορίτσι, νησί, καλοκαίρι, τραπέζι.

N.B. De onzijdige woorden op -ι hebben in de tweede naamval enkelvoud en meervoud het accent op de laatste lettergreep, ongeacht waar het in de eerste naamval staat: σπιτιού, καλοκαιριού, νησιών.

2 Type op -ο

1	το	νερό	het water	1	τα	νερά
2/3	του	νερού		2/3	των	νερών
4	το	νερό		4	τα	νερά

zo gaan ook: ξύλο, πλοίο, νοσοκομείο, φθινόπωρο (2de nv. φθινοπώρου).

3 Type op -μα

1	το μάθημα	de les	1	τα μαθήματα
2/3	του μαθήματος		2/3	των μαθημάτων
4	το μάθημα		4	τα μαθήματα

zo gaan ook: κλίμα, σώμα, δίπλωμα, πρόγραμμα e.a.

Bij de onzijdige woorden op -μα die het accent in de eerste naamval op de derde lettergreep van achteren hebben, verschuift het accent in de tweede naamval enkelvoud en in de eerste en vierde meervoud één lettergreep naar achteren: **μαθήματος, μαθήματα** en in de tweede naamval meervoud nog één: **μαθημάτων** (blz. 15, 8).

§18 Oudgriekse onzijdige woorden op -ος

Deze zelfstandige naamwoorden hebben hun Oudgriekse verbuiging gehouden, het is begrijpelijk dat er in het Nieuwgrieks niet meer dergelijke woorden bij komen.

1	το λάθος	de fout	1	τα λάθη
2/3	του λάθους		2/3	των λαθών
4	το λάθος		4	τα λάθη

zo gaan ook: μέρος, γένος, πάθος, τέλος, έτος, κράτος, έθνος, δάσος, είδος, στήθος, κέρδος, χρέος, Άργος, πέλαγος, κέρδος.

§19 Ook de hieronder volgende zelfstandige naamwoorden hebben hun Oudgriekse verbuiging behouden:

1	το κρέας	het vlees	1	τα κρέατα
2/3	του κρέατος		2/3	των κρεάτων
4	το κρέας		4	τα κρέατα

1	το φως	het licht	1	τα φώτα
2/3	του φωτός		2/3	των φώτων
4	το φως		4	τα φώτα

zo gaan ook: κέρας, τέρας, γεγονός (γεγονότος), καθεστώς (καθεστώς).

1	το ενδιαφέρον	de interesse	1	τα ενδιαφέροντα
2/3	του ενδιαφέροντος		2/3	των ενδιαφερόντων
4	το ενδιαφέρον		4	τα ενδιαφέροντα

zo gaan ook: παρόν, μέλλον, παρελθόν, προϊόν, συμφέρον.